18.10.2019

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: Vuoden 2020 TAE (HE 29/2019 vp) ja JTS 2020-2023 (VNS 2/2019 vp)

Talousarvioesitys 2020 ja julkisen talouden suunnitelma 2020-2023

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan (pääluokka 31) määrärahat vuoden 2020 talousarvioesityksessä ovat 3,5 mrd. euroa, joka on noin 616 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahojen kasvu johtuu hallitusohjelman mukaisista merkittävistä panostuksista mm. liikenneverkon parantamiseen, korjausvelan hallintaan sekä julkiseen henkilöliikenteeseen. Vuosina 2020-2023 liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan määrärahat ovat keskimäärin noin 3,4 mrd. euroa.

Vuoden 2020 talousarvioesitys noudattaa vahvasti hallitusohjelman linjauksia. Liikenneväylien korjausvelan hallitseminen ja väyläverkon kehittäminen sekä ilmastopolitiikka ja liikenteen päästöjen vähentäminen ovat esityksen keskeisenä runkona.

Määrärahoiltaan suurimmat kohteet vuoden 2020 talousarvioesityksessä ovat perusväylänpito 1 409 milj. euroa, liikenneinvestoinnit[1)] 653,4 milj. euroa, julkisen henkilöliikenteen ostot ja kehittäminen 108,5 milj. euroa ja valtionavustus meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamiseen 92 milj. euroa.

Vuosina 2020-2023 perusväylänpidon määrärahat ovat keskimäärin noin 1 340 milj. euroa ja liikenneinvestointien määrärahat noin 600 milj. euroa. Vuonna 2023 tehdään hallitusohjelman mukainen 100 milj. euron siirto perusväylänpidosta väyläverkon kehittämiseen.

Julkisen henkilöliikenteen määrärahat ovat runsaat 100 milj. euroa koko kehyskauden ajan. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon on 532,1 milj. euroa vuosina 2020-2023.

Perusväylänpidon määrärahaan sisältyy parlamentaarisen työryhmän esityksen mukainen 300 milj. euron pysyvä tasokorotus. Tasokorotuksella pyritään hallitsemaan korjausvelkaa ja vähentämään sitä asteittain. Hallitusohjelman mukaisesti 20 milj. euroa tasokorotuksesta esitetään käytettäväksi teiden talvikunnossapidon parantamiseen. Yhdessä muiden korotusten kanssa perusväylänpidon rahoitukseen esitetään 362 milj. euron lisäystä vuodelle 2020. Eri puolilla Suomea aloitetaan useita pieniä liikenneverkon parantamishankkeita, joilla edistetään kävelyä ja pyöräilyä, elinkeinoelämän kuljetuskykyä ja työmatkaliikennettä sekä parannetaan liikenneturvallisuutta. Vaarallisten tasoristeysten poistamiseen osoitetaan 12 milj. euron lisämääräraha vuodelle 2020 ja 10 milj. euron lisämääräraha vuodelle 2021. Väyläverkon korjaukset tukevat kilpailukykyä, työllisyyttä ja talouskasvua.

Yksityisteiden valtionavustuksiin esitetään 20 milj. euroa vuodelle 2020, jossa on lisäystä 3 milj. euroa.

Vuonna 2020 aloitetaan seuraavat uudet väyläinvestointihankkeet:

Ratahankkeet:
1) Helsinki-Hanko yhteysvälin sähköistäminen, valtuus 62 milj. euroa

[1)] Yhteensä momentit 31.01.88, 31.10.30, 31.10.76, 31.10.77 ja 31.10.79

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite: Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki
Postiosoite: PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin: 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

2) Tampere-Pori yhteysvälin nopeuttaminen tasoristeyksiä poistamalla, 40 milj. euroa (rahoitetaan perusväylänpidon momentilta)
3) Tampere-Jyväskylä yhteysvälin nopeuttaminen ja välityskyvyn parantaminen, suunnittelumääräraha 4 milj. euroa vuodelle 2020
4) Seinäjoki-Vaasa yhteysvälin nopeuttamisen suunnittelu, valtuus 3 milj. euroa

Vesiväylähankkeet:
1) Kemi-Ajos meriväylän syventämisen suunnitteluun 0,2 milj. euroa

Lisäksi vuoden 2020 talousarvioesityksen määrärahoilla jatketaan jo aiemmin alkaneiden väyläinvestointien toteuttamista. Uudet vuonna 2020 alkavat hankkeet huomioiden käynnissä olevia tiehankkeita on vuonna 2020 seitsemän, ratahankkeita 10 ja vesiväylähankkeita kolme.

Merkittävimpiä vuonna 2020 avustettavia joukkoliikennehankkeita ovat Länsimetron jatko Matinkylästä Kivenlahteen sekä Raide-Jokeri pikaraitiotie Helsingin Itäkeskuksesta Espoon Keilaniemeen ja Tampereen raitiotie –hanke, joille esitetään yhteensä 138,7 milj. euron määrärahaa.

Kävelyyn ja pyöräilyyn esitetään vuodelle 2020 yhteensä 24,5 milj. euron määrärahaa, josta 14,5 milj. euroa kunnille myönnettäviin valtionavustuksiin ja 10 milj. euroa valtion verkolla tehtäviin toimenpiteisiin.

Liikenne- ja viestintäministeriö on käynnistämässä neuvotteluja Turun tunnin juna -hankeyhtiön sekä Suomi-rata -hankeyhtiön perustamiseksi. Valtio varautuisi nopeiden raideyhteyksien suunnittelun rahoittamiseen yhteensä noin 118 milj. eurolla. Valtion osuus koostuisi Pohjolan Rautatiet Oy:n jo saamasta pääomituksesta sekä 15,7 milj. euron lisäpääomituksesta talousarvioesityksen mukaisesti. Hankeyhtiöiden perustaminen edellyttää, että niihin tulisi omistajiksi myös muita hankkeesta hyötyviä julkisyhteisöjä tai julkisesti omistettuja yhteisöjä. Hankeyhtiöissä voisi olla myös muita osakkaita edellyttäen, että yhtiössä säilyisi julkisomisteinen määräenemmistö. Muiden osakkaiden tulisi sitoutua hankeyhtiöiden pääomittamiseen 49 % osuudella arvioiduista kustannuksista.

Jatkossa liikennejärjestelmän suunnitteluun haetaan pitkäjänteisyyttä 12-vuotisella valtakunnallisella liikennejärjestelmäsuunnitelmalla, joka ohjaa osaltaan määrärahojen kohdentamista.

Liikenteen päästöjä pyritään vähentämään mm. osoittamalla lisärahoitusta raideinvestointeihin ja olemassa olevien raideyhteyksien sähköistämiseen, julkisen henkilöliikenteen pysyviin ilmastoperusteisiin toimenpiteisiin sekä kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen.

Liikenteen ja viestinnän palveluilla turvataan liikennejärjestelmän toimivuutta ja turvallisuutta sekä luodaan edellytyksiä liikennejärjestelmän ja siihen liittyvien palvelujen kehittämiselle. Viestintäpalveluja ja viestintäverkkoja hyödynnetään merkittävässä osassa yhteiskunnan palveluiden tuottamisessa ja kulutuksessa. Liikenteen ja viestinnän palveluiden määrärahataso nousee runsaat 30 milj. euroa vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Lisäyksestä 20 milj. euroa osoitetaan hallitusohjelman mukaisesti julkisen henkilöliikenteen ilmastoperusteisiin toimenpiteisiin. Valtion televisio- ja radiorahastoon tehtävään siirtoon tehdään noin 13 milj. euron indeksikorotus. Saaristo- ja yhteysalusliikenteen momentille esitetään 1,25 milj. euron määräaikaista lisäystä yhteysalusliikenteen laiturien korjauksiin vuosille 2020-2022. Meriliikenteessä käytettävien alusten miehistötukimomentille esitetään 3 milj. euron tasovähennystä vuodelle 2020 lakisääteisten menojen tarvemuutoksesta johtuen. Haja-asutusalueiden ja maaseudun tietoliikenneyhteyksiä parantava Laajakaista kaikille –hanke jatkuu aiemmilta vuosilta siirtyneellä määrärahalla.

Vuodelle 2021 laajakaistaohjelmalle on varattu kehyspäätöksessä 5 milj. euroa uutta määrärahaa.

Liikenne- ja viestintäministeriölle esitetään 2 milj. euron lisäystä vuodelle 2020 valtioneuvoston ja ministeriön vastuulla olevan kyberturvallisuusvalmiuden nostamiseen ja kyberturvallisuuskoordinointiin.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin Kyberturvallisuuskeskukselle esitetään vuodelle 2020 noin 1,2 milj. euron ja vuodesta 2021 alkaen noin 3,6 milj. euron pysyvää lisärahoitusta yhteiskunnan kyberhäiriöhallinnan kehittämiseen.

Ilmatieteen laitokselle esitetään keskimäärin runsaan 700 000 euron määrärahaa vuosille 2020-2022 ICAO:n globaalin avaruussääkeskuksen toiminnan rahoittamiseen. Lisäksi Ilmatieteen laitokselle esitetään keskimäärin 1,15 milj. euron määrärahaa vuosille 2020-2022 ACTRIS-tutkimustoimintaan, joka tuottaa mittauksia ilmastonmuutoksen ja ilmanlaadun politiikkatoimien vaikuttavuuden todentamiseksi.